

Η ΠΑΛΗΑ ΑΘΗΝΑ ΞΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τήν 22αν Δεγούστου 1971
ήμεραν ΚΥΡΙΑΚΗΝ
καί ώραν: 21.45 - 22,15

1283

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν
ο ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ
καί ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ.
Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ
Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πού λές αγαπητέ μου Γιάγιο, εάν σήμερα έχουμε τό Καλλι-
τεχνικό καί θεατρικό φεστιβάλ με ξένες αρχήστρες, ξένα
μπαλλέτα, ξένους θιάσους καί άλλοδαπούς μαέστρους, μήν
φαντάζεσαι ότι ένενήντα χρόνια πριν δεν έβλεπαν οί άθη-
ναίοι ξένα θεάματα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μή μου πής ότι γινότανε καί φεστιβάλ στά 1880...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι φεστιβάλ βεβαίως, γιατί αυτή ή καλλιτεχνική λέξις
δέν ήτανε τότε σέ χρήσι καί ούτε τήν ύποψιαζότανε κανείς,
άλλά οί ξενόγλωσσοι θίασοι δέν έπαυαν νά περνουν από τήν
'Αθήνα καί νά δίνουν μερικές παραστάσεις. Κι' έχουμε
άκριβώς στά 1883, τέτοια έποχή περίπου, ένα γεγονός που
άναστάτωσε τήν 'Αθήνα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μαντεύω τί θά ήτανε. Κανένας Ιταλικός θίασος ~~έπαινε~~ ^{όπερας.}

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν τό έμάντευσες πολύ σωστά. "Επεςες λίγο έξω Γιάγιο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Επεςα έξω ; Δέν ήτανε θίασος ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θίασος μάλιστα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Οπερα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, όπερέττα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ε καλά, μικρή διαφορά. Τί όπερα, τί όπερέττα. 'Ιταλική
βέβαια.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Τότε γαλλική, ή βιεννέζικη
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ούτε γαλλική, ούτε βιεννέζικη, ούτε καμμιάς από τίς γνωστές έθνικότητες που είχανε παραγωγή μουσικού θεάτρου.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Θα μέ τρελλάνης. Τί θιάσος όπερέττας ήτανε λοιπόν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κρατήσου για να μην πέσης κάτω.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Κρατειέμαι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θιάσος άρμένιος .
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Ελα τώρα καημένε Δημήτρη. Υπήρξε ποτέ θιάσος άρμένιος και μάλλιστα θιάσος όπερέττας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνον υπήρξε μά ειχε και τόση επιτυχία ώστε περιώδευσε όλον σχεδόν τον κόσμο και φυσικά, έφθασε κάποτε και στην 'Αθήνα, στο θέατρο του Τσόχα στην οδόν Διαδίου.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Τώρα βέβαια τά παρανάτω τά μαντεύω, δηλαδή μαντεύω τό έργο που έπαιξε ο άρμένιος αυτός θιάσος. Πραγματικά υπάρχει μια μοναδική όπερέττα γραμμένη από άρμένη συνθέτη, σε λιμπρέττο άρμένη συγγραφέως, ο Δεμπλεπιτζής Χόρ Χόρ άγας. Αύτην δέν έννοεΐς ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αύτην. Καί ήτανε τόσο σημαντικό τό γεγονός της άφίξεως άρμενικού θιάσου στην 'Αθήνα, ώστε δέν διέφυγε από την σάετυρα του Σουρής. Διάβασε έδω τους σχετικούς του στίχους.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Για όόσε μου... (Διαβάζει) "Αλλο πάλι ζαφνικό θέατρο άρμενικό.

Κουτά σε τόσα θέατρα που γλήγορα θα φθάσουν μας έρχονται κι άρμένηδες να μας διασκεδάσουν μαζί μ'αυτούς θα 'ρθουν και δυό άρμένισσες κυράδες με νάζια και τσανίσματα και τόσες νοστιμάδες. Τόν κύριο Δεμπλεπιτζή Χόρ Χόρ άγας θα δώσουν και κάθε 'Ερωτόκριτο Ρωμηό θ'άναστατώσουν. Θα ειναί άριστούργημα αυτό τό καλοκαιρι θα πλημμυρουν τά θέατρα άπ'τό πολύ άσιέρι.

ἔδω γλυκιές ἀρμένισσες, ἐκεῖ τρελλές φραντσέζες
καί τίποτε παράξενο νά ἔρθουν καί κινέζες.

Τόσες φυλές θ' ἀνταμωθοῦν μέσ' τήν διηή μας σφατρα,
ἔδω τό 'Ιπποδρόμιο, ὁ Τσόχας παραπέρα,
τραγούδια στόν 'Απόλλωνα, χοροί στόν Ποσειδῶνα
καί ὁός του γλέντι κι' ἀμανές, / ὅπου θά πάη γόνα
στ' ἀναθεμα κακή καρδιά, πάντα χαρά καί κέφι
ἔλα μωρέ Λεμπλεπιτζή καί βάρα μας τό ντέφι.
Μέσ' τ'ά δικά μας σύνορα, εἰρήνη βασιλεύει
γεια σου λοιπόν ὄρ τὸρ ἀγᾶ κι' ἡ μοῖρα μας δουλεύει.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Νά λοιπόν ἓνα ντοκουμέντο πού δέν ἀφήνει καμμιά ἀμφιβολία.
Στά 1883 ἓνας θιάσος ἀρμένιος παίζει στήν 'Αθήνα, μέ ἀρμένη-
δες ἠθοποιούς καί σέ γλῶσσα ἀρμενική. Οἱ πρωταγωνίστριες
τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ θιάσου ἦτανε ἀριετὰ παχουλές, σάν ἀληθι-
νές ἀνατολίτισσες καί οἱ ἀθηναῖοι θαυμασταί τους ὅχι λίγοι.
Μάλιστα, ἀναφέρεται ἀπό τοὺς παλαιούς ἀθηναίους ἡ περίπτωση
ἐνός ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ, πού ἐπήγαινε κάθε βράδυ στό
θέατρο ἐρωτευμένος μέ μιὰ γεμάτη ἀρμένισσα τοῦ θιάσου. Κάπο-
τε τὸν ἐρώτησαν : Πάλι ἔδω ἀπόψε κύριε πλοίαρχε ; Τί νά κά-
νω, ἀποκρίθηκε ὁ θαυμαστής τῆς ἀρμένισσας καλλονῆς. Ναυτι-
κό εἶμαι καί μοῦ ἀρέσει νά ἀ ρ μ ε ν ἱ ζ ω...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Ὅμως ὅπως ἔχομε ξαναπεῖ, αὐτὴν τὴν χρονιά, στά 1883 καθὼς
καί τίς ἐπόμενες χρονιές, 1884, 85, 86 καί ἄλλοι ξένοι θί-
σοι πέρασαν ἀπό τὴν 'Αθήνα καί ἔδιναν παραστάσεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Αὐτό ἀκριβῶς σοῦ λέω Γιάγιο μου. Εἶχε ἀρχίσει ἓνα εἶδος
ἀνεπισήμου φεστιβάλ στήν 'Αθήνα. Τὸν ἴδιο χρόνο, στόν γῆρο
τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἐγκαθίσταται 'Ιπποδρόμιο μέ
τὸν περίφημο σοφὸ γαῖδαρο, τὸν Ριγολό, ὁ ὁποῖος εἶχε γόνει
δημοφιλέστατος στήν 'Αθήνα καί ὅταν τὸν ἔβγαζαν περίπατο
συνεκέντρωνε κόσμο καί κοσμάκη γύρω του γιὰ νά τὸν θαυμάζη
καί τότε ἔγραφε ὁ Σουρῆς... διάβασέ 'το ἐσὺ Γιάγιο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τά λογικά καί ἔλογα, εἰς τῆς ζωῆς τόν δρόμον,
ἀκολουθοῦν παντοτεινά τῆς φύσεως τόν νόμον
καί δι' αὐτό δέν βλέπομε νά γεννηθῆ γαϊδοῦρι
μέ δυό ποδάρια μοναχά καί μέ ἀνθρώπου μοῦρη
ἐνῶ στής μαύρης μας ζωῆς, τά τόσα νταβατούρια
πολλοῦς ἀνθρώπους βλέπομε νά γίνονται γαϊδούρια !...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό παράξενο εἶναι ὅτι ἐνῶ τόσοι θίασοι ξένοι ἐπισκέπτονται
τὴν Ἀθήνα, δέν βρίσκομε στίς ἔφημερίδες τῆς ἐποχῆς σχετικῆς
διαφημίσεις. Μόνον στά ψιλὰ τῶν ἔφημερίδων μιά ἀναγγε-
λία γιά τὴν ἄφιξι τοῦ ξένου θιάσου. Μόνον ὅταν ἐρχότανε
κανένα ἱπποδρόμιο, ἔκανε ζωντανή διαφήμισι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τὴν ξέρω αὐτὴν τὴν ζωντανή διαφήμισι. "Ἐκανε παρέλασι στοὺς
δρόμους, μέ τίς ἱππεύτριες στά ἔλογά τους, τοὺς ἀκροβάτες
ντυμένους μέ τά κόκκινα μαγιό, κάποιον μικρὸ ἐλέφαντα πού τόν
καβαλλίπευε ἕνας κλόουν καί μπροστά, φυσικά, τὴν μουσική :
Ταρατα-τζούμ, τζούμ, τζούμ... Ταρατα-τζούμ-τζούμ-τζούμ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Φεύγανε ἀπὸ τίς στήλες τοῦ Ὀλυμπίου Διός, κατηφορί-
ζανε τὴν λεωφόρο Πανεπιστημίου καί ἀνεβαίνανε ἀπὸ τὴν ὁδὸν Στα-
δίου πάλι γιά τίς στήλες τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἄπ' ὅλα αὐτὰ πού λέρε, ἕνα συμπέρασμα βγαίνει, ὅτι ἡ Ἀθήνα
στά παλαιά της χρόνια, δέν ἦτανε παρά ἕνα μεγάλο χωριό κι' οἱ
ἀθηναῖοι, ἔτσι μοι νά παρατήσουν τίς δουλειές τους γιά νά πάνε
νά χαζέφουν δεξιά καί ἀριστερά, ὅπου τοὺς προσεφέρετο θέαμα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀκριβῶς ἔτσι εἶναι. Κι' ἔχομε τὴν περίπτωσι ~~θα~~ μέ τό φίδι...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ποιό φίδι ; Ἐμεῖνο πού λέγαμε πρό ἡμερῶν ; Μιά γυναῖκα πού
ἔπαιζε μ' ἕνα μικρὸ πῆθωνα, σ' ἕνα παράπηγμα στό Μοναστηράκι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅχι, ἕλλο φίδι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἄλλο φίδι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄλλο. Αὐτό ἦτανε ἕνας βόας μέ μῆκος κάπου πέντε μέτρα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί έκανε αυτός ό βόας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τίποτε άπολύτως. Ήτανε ναρκωμένο και πουλουριασμένο. Πότε πότε άνασήκωνε τό κεφάλι του και άνοιγε τό στόμα του σαν νά χασμουριότανε. Περίμενα όμως νά μ'έρωτήσης πού τό είχανε αυτό τό φίδι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πού τό είχανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Απέναντι στην 'Εθνική Τράπεζα, στην πλατεία του Ταχυδρομείου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σώπαινε... σέ τόσο κεντρικό μέρος ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μά τί νομίζεις πώς ήτανε τότε αυτή ή πλατεία ; 'Ενας άνάλυπτος χώρος μέ χώμα και μέ πέτρες. 'Ο άνθρωπος πού είχε τό φίδι, έγνατέστησε τό σιδερένιο του κλουβί εκεί και ^{μάζεψε} ~~ράβισε~~ δεκάρες άπό δσους θέλανε νά δοϋνε τόν βόα άπό κοντά... 'Όμως δέν νομίζεις πώς μπορούμε ν'άφήσουμε τά θεάματα, τά ίπποδρόμια και τά φίδια νά θυμηθούμε και κανένα τραγουδι ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμφωνώ, μά νά προχωρήσουμε λίγο στην έποχή και νά θυμηθούμε κανένα νεώτερο. Τί θά 'λεγες για τό περίφημο φραντσέζικο : Δ'έσπουάρ νέ κονναί κλύ μά πόρτ'... 'Η Κλειώ θά μς τό τραγουδήση στην ελληνική του μετάφρασι...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ σ υνοδεία πιάνου) Γιατί μέσ'τήν καρδιά μου ή λύπη...
έφώλησε τόσον καιρό
γιατί τό πατρι μου νά λείπη...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά και μιλάμε για θεάματα της παληάς 'Αθήνας Γιάγκο μου αγαπητέ, έχομε υποχρέωσι νά μήν ξεχάσουμε και τά περίφημα...
καφέ - σαντούρ της ίδιας εκείνης έποχής.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώς τά είπες ; Καφέ σ α ν τ ο ύ ρ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καφέ σαντούρ. Τά καφέ σαντάν του Παρισιού, έφθασαν πολύ άργότερα στην 'Αθήνα. Είχανε προηγηθεί τά καφέ σαντούρ, δηλαδή μά σαντούρια και ανατολίτικη μουσική.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ομολογώ ότι αυτόν τόν δσο του καφε σαντούρ πρώτη φορά τόν άκούω.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πήν φανταστής ὡς εἶναι δική μου ἐπενόησις. Τόν ἀντιγρά-
φω ἀπό μιά ἐφημερίδα τοῦ 1882, τῆς ἴδιας δηλαδή ἐποχῆς.
Καί ποῦ νομίζεις ὅτι ἐλειτούργησε τό πρῶτο συστηματικό
καφέ σαντοῦρ τῆς Ἀθήνας ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ποῦ νά ξέρω ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στήν πλατεία τοῦ Συντάγματος, ποῦ ἐλέγετο τότε : Κήπος τῶν
Μουσῶν. Ὅριστε ἔν δέν μέ πιστεύεις. Διάβασε ἐδῶ τήν σχετι-
κή εἰδησι ἀπό ἐφημερίδα τοῦ 1882.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ " Εἰς τόν κήπον τῶν Μουσῶν, ὁ φιλόκαλος κύριος Ζούνης, ἐγ-
κατέστησεν ἀντί τῶν ἑννέα Μουσῶν, τέσσαρας μονάχα, τέσσα-
ρας Ἀρμένισσες. Καί μεταξύ αὐτῶν, μία ἑλληνίς Σμυρναία,
καλουμένη Σουλτάνα, κἀθεται ὡς ἀληθῆς Σουλτάνα, ρεμβώδης
τήν μορφήν καί χουζουρλούδισσα... περιπαθῆς τό ἄσμα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ μ' ἀρέσει ὁ χαρακτηρισμός τῆς χουζουρλούδισσας... Γιά
διάβασε ὅμως καί παραπάνω.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Αἰ δέ ἄλλαι περί αὐτήν, νωχελῶς καθήμεναι, σχεδόν ἐξηπλωμέ-
ναι καί μὲ πασουμάκια εἰς τοὺς γυμνοὺς των καί λευκοὺς πό-
δας, ἀναπαριστῶσιν ἠδυπαθεῖς χαρέμιον. Καί παρεκεῖ, ἕνα ἀρμε-
νίκι φάλλει μέ φωνήν γλυκεῖαν καί κροῦει τό ντέφι του,
ἐνῶ δύο βιολιτζηδες μέ φωνήν ἐκ βάθους μαρόλιας, συνοδεύουσι
τό περιπαθές ἄσμα τῶν ἀρμενίδων ἀοιδῶν καί τῆς σμυρναίας
Σουλτάνας...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θαντάζεσαι λοιπόν τί γινότανε ἑνενηντα χρόνια πρὶν στήν
Ἀθήνα. Ἀρμένισσες χανούμισσες στήν πλατεία Συντάγματος,
ἀρμένικος θίασος στό θέατρο τοῦ Τσόχα... ἡ Ἀθήνα εἶχε γί-
νει Ἀρμενία.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Καί ὅμως, νωρίτερα ἀκόμη, δέκα χρόνια πρὶν ἀπό τίς ἀρμένι-
σες, στά 1871, ἐδῶ κι' ἑκατό ἀκριβῶς χρόνια, βρίσκομε γερμ-
νίδες τραγουδίστριες ἢ μάλλον βοημίδες σ' ἕνα θεα-
τράκι κοντά στον Ἴλισσό, ~~εἶσα ἀπό τό Ζάππειο~~
τῶν προσηγμένων

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Μάλιστα. Στά 1871 ἔχομε τό πρῶτο τέτοιο θέατρο Ποικιλιῶν, ὅπως τό λέγανε τότε, μεταφράζοντας τόν ὄρο Βαριετέ, στά πρόχειρο θεατράκι ποῦ ἐλέγετο : "Ἄντρον τῶν Νυμφῶν... Καί ὅπως ἀνέγραφε μιᾶ ἐφημερίδα τοῦ 1871 : 'Ἀπό τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, μέχρι βαθείας νυκτός καί πέραν τοῦ μεσονυκτίου, τό ἔ ν θ ε μ ο ν τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, πάσης ἡλικίας καί τάξεως, παντός γένους καί φύλου, ἐκζητοῦσιν ἰακίνας καί ἀπαλλαγὴν τῶν πόνων αὐτῶν εἰς τὰς μολπὰς καί τὰ ἄσματα, ἡδυφώνων καί καλλισφύρων αὐλητρίδων καί ὀρχηστρίδων ἐκ Βοεμίας, Γαλλίας καί Ἰταλίας...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ** Καί γράφει ἓνας ἄλλος δημοσιογράφος τήν ἴδια ἐποχή, στά 1871 τήν κατοικίαν τῶν ἀρχαίων Νυμφῶν, παρά τό "Ἄντρον, ἐκεῖ εἰς τόν καλῖρρον Ἰλισσόν, κατέλαβον νύμφαι νέαι, ξανθαί τήν κόμην καί ψυχραί τήν καρδίαν, ἀπόγονοι τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου καί τοῦ Ἐρᾶσμου...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** "Ὅλοι οἱ δημοσιογράφοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δέν εἶχανε τίποτε ἄλλο νά κάνουν παρά ν' ἀσχολοῦνται μέ τίς τραγουδίστριες τῶν κέντρων αὐτῶν. Κι' ἔχομε ἓναν ποιητὴν ποῦ γράφει :
- Τίς δέν γνωρίζει σήμερον τήν νέαν Τευτονίδα
ἣτις πληροῦ τόν Ἰλισσόν φωνῶν μελωδικῶν
καί ἣτις τόσων καρδιῶν θερμῶν, κρατεῖ τήν κλειδα
ὡς στρατηλάτης, στρατεύμα θυμάτων, διοικῶν ;
Τήν Τευτονίδα τήν ξανθὴν, ἣτις καταβρόχθίζει
ἀπλήστως τὰ βαλάντια κι' εἰς βάρος μας πλουτίζει ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ** Καί οἱ Τοῦμπλες ποιῆς ἦτανε ; "Ἐχω ἀκούσει κάτι γιά τίς Τοῦμπλες μὰ ὄχι πολύ θετικὰ καί συγκεκριμένα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Ποῦ τίς θυμήθηκες τίς περίφημες Τοῦμπλες ; θά μιλήσω με καί γι' αὐτές, ἀφοῦ πρῶτα θυμηθοῦμε κανένα τραγοῦδι κι' ἔς μὴν εἶναι τόσο παλαιό...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ** Θυμήθηκα τήν Καρμέλλα... Νά μᾶς πῆ ἡ Κλειώ τήν Καρμέλλα.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Γλυκειά Καρμέλλα...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τώρα θά φτάσωμε στίς περιλάλητες Τ ο υ μ π λ ε ς...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί ήτανε αὐτές οί Τοῦμπλες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρῶτα πρῶτα πρέπει νά ξέρης ὅτι αὐτό τό θεατράκι, τό "Αν-
τρον τῶν Νυμφῶν" τοῦ 1871, μετά ἕνα χρόνο, στά 1872 εἶχε
τριπλασασθεῖ. ~~ἔχανε~~ Εἶχανε γίνει τρία τά θέατρα Ποικι-
λιῶν στόν 'Ιλισσό. Τρία θέατρα μάλιστα. Τά ὀνόματά τους ;
"Αντρον Νυμφῶν, Κήπος 'Ιλισσίδων Μουσῶν καί τό τρίτο ; Κή-
πος τῶν Χαρίτων. "Όλα αὐτά τά θέατρα ἔφερναν ξένες ἀρτίστες
καί ἀνάμεσα σ' αὐτές, εἶχανε φθάσει ἀπό τήν Βιέννη, δύο χα-
ριτωμένες ἀδελφές μέ τίς ὁποῖες παλαβῶσανε οἱ ἀθηναῖοι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πῶς τίς λέγανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν μία Μαρίχεν καί τήν ἄλλη ^{Δωδ} ~~Τρέσα~~. Μά δέν ἔχουν σημασία
τά ὀνόματά τους, ὅση ἕνα τους βιενν'ζικο εὐθυμο τραγουδι
τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπωδός ἦτανε : Τοῦμπλα - τοῦμπλα - τοῦμπλα -λά
Τοῦμπλα-τοῦμπλα- τοῦμπλα-λά... καί οἱ ἀθηναῖοι, ἐπαναλαμβά-
νανε μαζί μέ τίς ἀρτίστες τό ρεφραῖν αὐτό καί τελικά τίς
εἶχανε βαπτίσει τ ο υ μ π λ ε ς...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ὅστε ἀπό τό τραγουδι τους λοιπόν τίς βγάλανε τοῦμπλες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όλοι οἱ ἀθηναῖοι τίς εἶχανε ἐρωτευθεῖ καί ἦτανε καταφανής
ὁ κίνδυνος τῆς ἀπαγωγῆς ἀπό τοὺς θερμόαιμούς ἀθηναίους...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πού ἦτανε τότε, ἑκατό χρόνια πρὶν καί ὑποσιτιζόμενοι σεξου-
αλικῶς... Βλέπανε λοιπόν γυναῖκες πρῶσχαρες, εὐθυμες, φαινο-
μενικά εὐχιολες, μέ μεγάλα ντεκολτέ στήν σιχηνή καί μέ χορευ-
ουνε κᾶν κᾶν τινάζοντας ψηλά τά πόδια τους καί εἶχαν παρα-
φρονήσει κυριολεκτικά.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὑπῆρχε λοιπόν σαφῆς ὁ κίνδυνος τῆς ἐνδεχομένης ἀπαγωγῆς ὅπως
εἶχε γίνει λίγα χρόνια πρὶν μέ μία γαλλίδα ἱπεεύτρια ἐνός
ὀπιοδρομίου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν συνέχεια τήν ξέρω. ~~Επιπλέον~~ Ο διευθυντής τής 'Αστυνομίας, διέταξε ένα έφιππο απόσπασμα χωροφυλάκων νά συνοδεύη κάθε νύχτα τίσ τοϋμπλες πού φεύγανε από τό θέατρο μέ άμάξι έως τό ξενοδοχείο τους...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Τί γινότανε Γιάγιο μου δέν περιγράφεται, όταν οί τοϋμπλες βγαίνανε από τό θέατρο νά μπουνε στο άμάξι πού τίσ περίμενε. Οί θεαταί δέν είχανε φύγει, ή τουλάχιστον δέν είχανε φύγει όλοι. Καί τίσ πλημμυρίζανε μέ λουλούδια, όπως άναγράφει μιá έφημερίδα τής έποχής : άνεχώρουν εν μέσφ άνθρώων, ένθουσιώντος πλήθους καί άάά έφιππου στρατιωτικοϋ άποσπάσματος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα θά σέ εκπλήξω. θυμάμαι ένα τετράστιχο σχετικό. Πώς τό θυμάμαι, πώς μου έμεινε στή μνήμη δέν τό ξέρω. Μάλλον κάπου θά τό διάβασα, μου έκανε έντύπωση καί τό θυμάμαι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για νά τό άκούσωμε λοιπόν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είς θρίαμβον τός φέρουσι, τήν άμαξαν καλύπτουν
 κι' αί τοϋμπλαί, ούτε βλέμμα των έφ' όλων τούτων ρίπτουν.
 'Ιδού, ίδού άναχωρούν... Ένθουσιούν τά πλήθη
 πλήν όμως αῖται, ούδέ παλμόν αίσθάνονται στά στήθη !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά αυτό τό όνομα " τοϋμπλες " έδόθη γι' αυτές τίσ δύο βιεννέζες, τήν Μαρίχεν - Μαρίκα - τήν έλεγε ό κόσμος καί τήν " Άννα, μά όταν έφυγαν αυτές από τήν 'Αθήνα, ή έπωνυμία τοϋμπλες έκόλλησε καί σέ όλες τίσ καφεσαντανίστρες πού είχατε είχανε σχετική έπιτυχία. Όλες πιά ήτανε **Τ ο ϋ μ π λ ε ς**.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ έλλα λόγια, δηλ ή 'Αθήνα, νέοι γέροι είχανε παραφρονήσει μέ τίσ περιώνυμες τοϋμπλες. Καμμιά αντίδρασις δέν έκδηλώθηκε γιά τήν κατάστασι αυτή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πώς όχι ; Οί έφημερίδες κατηγορούσανε συχνά αυτήν τήν κατάπτωσι καί δημοσιεύουν καί στίχους μάλιστα... Νά διάβασε έδώ Γιάγιο

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Ὡ δὴ βλέπετε νέοι - μέ ρόδα ἐστεμένοι
ἐκεῖ σᾶς προσμένει, χαρά, ἡδονή
ἐκεῖ Βοεμίδες ἀγνάλας ἐκτείνουν
καί μῦθρα ἐκχύνουν - ἀπό τὴν σικηνή!

Ἐκεῖ Τευτονίδες, ἐκεῖ Ἴταλίδες
ἐκεῖ καὶ Γαλλίδες - χορεύουν ~~ἐκτείνουν~~ τρελλά
ἐκεῖ Ἀθηναῖοι - καὶ ὄλας τὰς φήμας
ὅα ἴδῃτε καὶ κνήμας - καὶ ἄλλα πολλά...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὸ θέατρο, τραγουδοῦσαν ἐνθουσιασμένοι αἱ
Ἀθηναῖοι : Θαῦμα πού εἶδα ἕνα Σαββάτο...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποῦ τὸ θυμῆθημες αὐτὸ τὸ τραγουδάκι ; Ἀξίζει νὰ μῆς τὸ πῆ
ἢ κλειώ.

ΚΑΤΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μὲ συνοδεία πιάνου) Θαῦμα πού εἶδα ἕνα Σαββάτο...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως ἡ κατάστασις αὐτὴ εἶχε γίνῃ τραγικὴ. Σκέφου Γιάνκο ὅτι
στὴν μικρὴ τότε Ἀθήνα, τῶν τριάντα χιλιάδων κατοίκων, ὑπῆρ-
χαν τουλάχιστον σαράντα ἕως πενήντα τέτοια κέντρα πού σιγά
σιγά ἔγιναν κέντρα διαφθορᾶς καὶ σπατάλης χρήματος. Ὀλόκλη-
ροὶ περιουσίαι ἐξανεμίζονται εἰς τὰς Τούμπλας, ἔγραφε μιά ἔφη-
μερίδα καὶ τὸ κράτος πρέπει νὰ παρεμβῇ. Ἔθς τὰ πιατάκια ~~ὅσα~~
τὰ ὅποια περιφέρουν αἱ καλλιτέχνιδες μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ
ᾠσματος αὐτῶν, ὃ ἐν πίπτουν μόνον εἰκοσάλεπτα καὶ φράγια,
ἀλλὰ καὶ ἀσημένια τάλληρα καὶ ἔστιν ὅτε καὶ χρυσαὶ λίραι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θαντάσου λοιπόν τί γινότανε. Ἡ φτωχὴ Ἀθήνα ἔδεδεε γιὰ τὰ
καφέ σαντάν καὶ τὰ καφέ σαντούρ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀφοῦ ἔχει μείνει ἱστορικὴ ἡ φράσις ἐνθουσιασμοῦ ἐνὸς γέρου
φουστανελλᾶ Ἀθηναίου, τοῦ Καλλιφορνᾶ, πού γιὰ χατήρι τῆς Ρίτας
Μπάσσο, μιᾶς Ἴταλίδας τραγουδίστρας ἀφοῦ ἐδόδεψε ὅλη του τὴν
περιουσία, φώναξε : "Ἄς πάη καὶ τὸ παληάμπελο... καὶ πούλησε
τὸ τελευταῖο του ἀμπέλι καὶ τὸ φαγε μὲ τὴν Ρίτα Μπάσσο.

ΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή, μέ'θλα'θσα εἶπαμε σήμερα γιά τά εὐθυμα αὐτά θεάματα τῆς παληᾶς Ἀθήνας, θά μπορούσε νά γραφῆ ὀλόκληρο βιβλίο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μέ πολλές σελίδες μάλιστα. Ἄρκει νά βρεθῆ ὁ ἄνθρωπος νά μαζέψῃ ὅλο αὐτό τό ὕλικό ἀπό τίς ἐφημερίδες καί τά περιοδικά τῆς ἐποχῆς. Κάποιος εὐθυμογράφος, εἶχε διαρέσει σέ τρεῖς τάξεις τοὺς θαυμαστάς τῶν κέντρων αὐτῶν...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναι, αὐτό τό ξέρω. Τρεῖς τάξεις : Τά θύματα, τά πτώματα καί τίς μούμιες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτό πάλι ποῦ τό ξέρεις ;

~~ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ~~

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κάπου τό ἄχω διαβάσει καί τό θυμᾶμαι. Πρώτη τάξις τά θύματα εἰς τήν ὁποίαν ἀνήκουν οἱ ἐξωτερικῶς μόνον πληγέντες ὑπό τῶν βλεμμάτων ἄτινα ἴκτοξεύουσιν οἱ Τοῦμπλες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τάξις δευτέρα, τά πτώματα οἱ βαθύτερον αἰσθανόμενοι τά ἐρωτικά βέλη καί οἱ ἐκνεοῦντες τά θυλάκια αὐτῶν πρό τῶν ποδῶν τῶν γυναικῶν αὐτῶν...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τρίτη τάξις, οἱ μούμιες, ἡ πληθὺς τῶν γερόντων ἐραστῶν ἢ κατὰ φαντασίαν ἐραστῶν...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως γι' αὐτές τίς νυκτερινές διασκεδάσεις τῆς παληᾶς Ἀθήνας ἔχομε νά ποῦμε καί ἕλλα πολλά, μὰ δυστυχῶς ἀπόψε δέν μᾶς παίρνει ἡ ὄρα. Ἴσια ἴσια ἂν προλαβαίνομε νά θυμᾶωμε κανένα τραγοῦδι ...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί μάλιστα, τήν Βασουλιώτισσα... ἓνα σμυρνέϊκο τραγοῦδι ποῦ τραγουδήθητε περισσότερο στήν Ἀθήνα παρά στήν Σμύρνη...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ἡ Βασουλιώτισσα...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.